

BÜTHKER NAAR GKN
AEROSPACE

WIJNEN ZET IN OP
INNOVATIE

POLITIE IN WERELD,
WIJK EN WEB

OPTREDEN HILLEN
BESCHIEDEN

Naval Group - photo credit: Marine nationale - Design - Seank

A GLOBAL AMBITION INSPIRED BY CENTURIES OF INNOVATION

Naval Group is Europe's leader in naval defence with a strong heritage that stretches back nearly four hundred years

The products we offer our clients are as ambitious as they are complex. The innovative solutions we develop safeguard national security interests.

To find out more, go to naval-group.com

NAVAL
GROUP

POWER AT SEA

Aanpassingsvermogen

Dit NIDV Magazine verschijnt in de aanloop naar het NIDV Symposium & Tentoonstelling op donderdag 30 november 2017 in Ahoy, Rotterdam. Thema is "Aanpassingsvermogen van publieke veiligheid". Hoofdsponsor is dit jaar GKN Aerospace. Zie voor alle informatie pagina 24 en 25.

www.nidv.eu

Fokker is sinds 2015 onderdeel van GKN Aerospace. "Het is de bedoeling dat we verder groeien in de komende tijd", zegt topman Hans Büthker.

4

Adaptieve Krijgsmacht

10

Windenergie met vliegers

12

NIDV-voorzitter Hillen

22

NIDV-Symposium

24

Nulkes' Notes

26

Colofon

27

De politie van morgen moet wendbaar en digitaal zijn. Bestrijding van cybercriminaliteit is een van de speerpunten.

16

Bij de voorplaat: De Adaptieve Krijgsmacht biedt kansen voor het bedrijfsleven, zegt de Plaatsvervangend Commandant der Strijdkrachten luitenant-generaal Martin Wijnen. "Als er iemand weet waar de raampjes zitten om in de keuken van Defensie te kijken dan is het de NIDV." Tijdens de Wereldhavendagen begin september in Rotterdam was Defensie goed vertegenwoordigd. Zo lag het grootste schip van de Koninklijke Marine, Zr.Ms. Karel Doorman, afgemeerd in het centrum. Rotterdam is op 30 november de stad waar de NIDV haar jaarlijkse symposium en expositie houdt.

Foto: Luvia Pepermans

GKN Aerospace hoofdsponsor NIDV Symposium 2017

“Nederland staat er gewoon goed op”

Hans BÜthker, topman van Fokker Technologies, wordt de CEO van moederbedrijf GKN Aerospace. Hij gaat per 1 januari 2018 aan de slag als hoogste baas van de luchtvaarttak van de Britse multinational. “Fokker is niet weg.”

Tekst: Riekel Pasterkamp

De logo's op de koffiekopjes in het hoofdkantoor van Fokker in Papendrecht geven het aan: Fokker staat bovenaan, GKN Aerospace er klein onder. Ook het visitekaartje van BÜthker laat hetzelfde beeld zien. “De nadruk komt nu langzamerhand meer op GKN Aerospace te liggen”, zegt BÜthker. “Zo zullen we ons ook presenteren tijdens het NIDV Symposium en Tentoonstelling eind november in Ahoy. Maar wees gerust: de naam van Nederlands' beroemdste vliegtuigbouwer zal nooit verdwijnen. Fokker is niet weg.”

Het is eind oktober 2017, de KLM neemt afscheid van de Fokker 70, herkenbaar aan zijn uitklapbare trapdeur en typische T-staart met twee motoren achteraan de romp. Daarmee komt een einde aan

de samenwerking tussen Fokker en KLM die maar liefst 97 jaar duurde. Vliegtuigfabrikant Fokker produceerde ooit 48 exemplaren van de Fokker 70. Grootste gebruiker was KLM Cityhopper met 19 vliegtuigen. Ook was er een Fokker 70 in dienst als Nederlands regeringstoestel. De toestellen die de KLM van de hand doet, krijgen een tweede leven bij andere luchtvaartmaatschappijen.

Fokker is sinds 2015 onderdeel van GKN. BÜthker legt uit: “Als je er met de buurvrouw over spreekt, lijkt 1 miljard euro heel wat, maar Fokker is in aerospace niet groot. We waren als Fokker gewoonweg te klein om mee te kunnen doen aan nieuwe ontwikkelprogramma's. Samen met GKN kan dat wel. Er is een mooie klik met Fokker; het is

“De naam van Nederlands' beroemdste vliegtuigbouwer zal nooit verdwijnen. Fokker is niet weg.”

Foto: GKN

Hans Buthker, topman van Fokker Technologies, wordt de CEO van moederbedrijf GKN Aerospace. Hij gaat per 1 januari 2018 aan de slag als hoogste baas van de luchtvaarttak van de Britse multinational.

alsof we in de spiegel kijken. Het is de bedoeling dat we verder groeien in de komende tijd, organisch en wellicht ook door acquisities.”

DNA

Hans Buthker kwam in 1997 in dienst van Fokker en Stork Aerospace. Zijn huidige positie als CEO en voorzitter van de Raad van Bestuur van Fokker bekleedt hij sinds 2014. GKN Aerospace ontwikkelt, bouwt en levert systemen, componenten en technologieën voor de luchtvaart die worden toegepast in vrijwel alle passagiersvliegtuigen, jachtvliegtuigen, helikopters en businessjets. Het bedrijf is een van de grootste toeleveranciers voor de luchtvaartindustrie. De divisie Aerospace is goed voor 40 procent van de omzet van GKN en telt 18.000 werknemers op 54 productielocaties in 14 landen, waarvan 5000 bij Fokker bedrijven.

“Technologische ontwikkelingen hebben altijd in het DNA van GKN Aerospace gezeten”, zegt Buthker op het hoofdkantoor in Papendrecht. “GKN staat voor een combinatie van techniek, innovatie en betrouwbaarheid. We zitten niet voor niets in bijna alle civiele en militaire vliegtuigprogramma’s van onder andere Airbus, Boeing Lockheed en Gulfstream. Je kunt alleen geen vliegtuig meer ontwikkelen. Airbus en Boeing strijken daar neer waar de techniek zit en gewoon wordt geleverd.”

Ook bij de opkomende Chinese speler COMAC houden Fokker en GKN de vinger aan de pols. “Daar worden tientallen miljarden in de luchtvaart gepompt. China is in de toekomst goed voor de aankoop van 37 procent van de nieuwe vliegtuigen.”

Beter

Fokker participeert ook in het F-35-programma van de Amerikaanse vliegtuigbouwer Lockheed Martin. Van het vijfde generatie jachtvliegtuig komen bekabeling, *Inflight opening doors*, de zogenaamde kleppen voor de ruimtes waarin de wielen zijn opgeborgen en stuurvlakken uit Nederland. Voor de F-35C, de versie die op vliegdekschepen kan landen, ontwikkelde Fokker de vanghaak. Vanaf 2021 verricht Fokker het onderhoud van wielen, remmen en schokbrekers van de landingsgestellen van de F-35. Fokker heeft al decennia het landingsgestel van de F-16 en van de NH90-helikopter in onderhoud.

“We hadden hier pas de Amerikaanse admiraal Mat Winter over de vloer, hoofd van het F-35 *Joint Program Office*. Die man gaat over een programma van 1000 miljard dollar. Daar moet je een *boring supplier* voor zijn, het gaat wel om grote aantallen. Voor de Amerikanen tellen twee vragen: heb je de technologie en kun je op tijd leveren? Nederland staat er gewoon goed op. We denken mee en proberen het iedere dag een beetje beter te doen.”

Fokker

Luchtvaartpionier Anthony Fokker richt op 21 juli 1919 de Nederlandsche Vliegtuigenfabriek op. De jaren twintig vormen de glorie dagen van Fokker, op dat moment de grootste vliegtuigbouwer ter wereld. In de Tweede Wereldoorlog nemen de Duitsers de Fokkerfabrieken in beslag. Na de oorlog komt het bedrijf maar moeizaam van de grond. Totdat Fokker in 1958 de F27 Friendship introduceert, het vlaggenschip in de historie van de vliegtuigbouwer. De F27 is met 786 stuks het meest verkochte turbopropellorvliegtuig.

Fokker kondigt in 1962 een straalvliegtuig aan, de F28 Fellowship. Uit dit toestel ontwikkelt de fabrikant de Fokker 100 en later de Fokker 70. In 1969 fuseert Fokker met de *Vereinigde Flugtechnische Werke* (VFW) in Bremen. De fusie blijkt geen succes. Fokker start een wanhoopsoffensief. De vliegtuigbouwer lanceert twee toestellen tegelijkertijd: de Fokker 50 en de Fokker 100. De ontwikkelingskosten lopen fors op en de fabrikant zit in 1987 aan de grond. De overheid steekt 212 miljoen gulden in het bedrijf. Na moeizame onderhandelingen gaat Fokker in 1992 samenwerken met DASA, onderdeel van Daimler-Benz.

Twee jaar later presenteert Fokker de nieuwe 70, een ingekorte versie van de 100. Begin 1996 draait Daimler de geldkraan dicht. Op 15 maart 1996 gaat de vliegtuigbouwpoort van Fokker failliet. Zo’n 8000 werknemers staan op straat. Verschillende bedrijfsonderdelen maken een doorstart: de ruimtevaarttak als Dutch Space, de fabriek voor onderdelen en onderhoud als Fokker Aviation, later Fokker Technologies. Fokker Technologies levert lichtgewicht aerostructures, elektrische systemen en landingsgestellen voor helikopters en vliegtuigen van andere vliegtuigfabrikanten. Het onderhoudsbedrijf van Fokker Technologies levert diensten en onderdelen aan luchtvaartmaatschappijen en leasemaatschappijen.

Het onderhoudsbedrijf van Fokker Technologies levert diensten en onderdelen aan luchtvaartmaatschappijen en leasemaatschappijen.

“Meer automatisering betekent niet minder mensen. De processen worden stabiel.”

Foto: GKN

Op 23 mei 2016 om 21.17 uur landden twee F-35's voor het eerst op Nederlandse bodem.

Foto: Riekelt Pasterkamp

Het dossier F-35 pakte uiteindelijk voor de BV Nederland goed uit. Het kabinet Rutte-II besloot in 2013 tot de aanschaf van 37 toestellen. Op 23 mei 2016 om 21.17 uur landden twee F-35's voor het eerst op Nederlandse bodem. Bùthker was erbij op de vliegbasis Leeuwarden. "We hebben er lang op moeten wachten", zei hij toen, "maar dit is een heuglijk moment voor ons allemaal."

Aan het besluit om de F-35 te kopen ging een lang politiek proces vooraf. "Er was door het bedrijfsleven al voor 80 miljoen euro in het programma geïnvesteerd, terwijl de politiek nog geen besluit had genomen. Dat was een risico. De luchtvaartindustrie is net als een diepe badkuip. Het duurt lang voordat er iets wordt terugverdiend. Een chipfabrikant als ASML past de technologie van vandaag morgen ergens toe. De luchtvaartindustrie is een kwestie van lange adem. Techniek van vandaag zit over 10 tot 15 jaar in vliegtuigen."

Innovatie

Bùthker geldt als warm voorstander van het zogenaamde ecosysteem: intensieve samenwerking tussen klant, kenniscentra als universiteiten, overheid en de industrie. "Dat levert innovatie op, waarvan we als luchtvaartindustrie enorm hebben kunnen profiteren in de afgelopen jaren. GKN is een voorhoedespeler als het gaat om de toepassing van 3-D-printen, een keerpunt in de vliegtuigtechniek."

"We zijn technologieleider in de toepassing van lichtgewicht materialen. Dat is de toekomst. Samen met het NLR hebben we in Marknesse een fabriek geopend voor composiet vliegtuigonderdelen. De fabriek produceert onderdelen voor landingsgestellen en ontwikkelt tegelijkertijd nieuwe fabricage-technieken voor hoogwaardige composieten. Daarbij gaat ook de automatiseringsgraad omhoog. Van populaire vliegtuigen als de Airbus A320 en de Boeing 737 worden er ongeveer 600 per jaar gemaakt. Een automerk levert 500 auto's per dag af. De, zoals ik dat noem, wiebelprocessen moeten eruit. Overigens betekent meer automatisering niet minder mensen. De processen worden stabiel."

**"GKN STAAT VOOR
EEN COMBINATIE VAN
TECHNIEK, INNOVATIE EN
BETROUWBAARHEID"**

De komende GKN-topman ziet de komende tijd een aantal grote ontwikkelingen die voor GKN Aerospace van belang zijn. "Azië als groei-markt, 3D printen, de toepassing van lichtgewicht composieten en de voortgaande elektrificatie van het vliegtuig. Dat geldt zowel voor de motor als voor andere systemen. In de Volvo XC-90 zit een elektrische motor van GKN. In 2030 zouden best de hulpmotoren van vliegtuigen elektrisch kunnen zijn. Ook de ontwikkeling van nieuwe toestellen voor de burgerluchtvaart is van belang. Waarbij groter niet altijd beter is. Boeing ontwikkelt een toestel dat qua grootte moet zitten tussen de huidige middellange en lange afstandsvliegtuigen. Daar zijn we graag bij." ■

GKN Aerospace

GKN Aerospace is een van de grootste toeleveranciers voor de vliegtuigbouw ter wereld. De divisie telt 18.000 medewerkers en 54 productielocaties in 14 landen. GKN Aerospace ontwikkelt, bouwt en levert geavanceerde systemen, componenten en technologieën voor de luchtvaart die worden toegepast in vrijwel alle passagiersvliegtuigen, jachtvliegtuigen, helikopters en businessjets ter wereld.

GKN Aerospace levert aerostructures, waaronder lichtgewicht composieten, geavanceerde motorsystemen, transparencies, ijsbeschermingssysteem en bekabelingssysteem. GKN Aerospace is tevens marktleider op het gebied van 3D printen in de luchtvaart. In 2016 bedroeg de omzet € 3,4 miljard (circa € 4 miljard). Op 9 november is in Papendrecht de eerste paal geslagen voor het nieuwe hoofdkantoor van Fokker Technologies.

Moederbedrijf GKN is een industrieel technologieconcern dat wereldwijd actief is in vliegtuigbouw en autoproductie. Het concern bestaat uit drie divisies: GKN Aerospace, GKN Driveline en GKN Powder Metallurgy. Met ruim 58.000 werknemers had GKN in 2016 een omzet van € 9,4 miljard (circa € 11 miljard). GKN heeft een notering aan de Londense effectenbeurs.

Bùthker en de toenmalig commandant luchtstrijdkrachten, luitenant-generaal Sander Schnitger, in mei 2016 in Leeuwarden bij een van de twee Nederlandse F-35's.

Foto: Riekelt Pasterkamp

Adaptieve Krijgsmacht zet in op innovatie

Raampjes in de keuken van Defensie

De Adaptieve Krijgsmacht biedt kansen voor het bedrijfsleven, zegt luitenant-generaal Martin Wijnen. "Als er iemand weet waar de raampjes zitten om in de keuken van Defensie te kijken dan is het de NIDV."

Tekst: Riekelt Pasterkamp

De samenleving intensiever betrekken bij Defensie. Meer uitwisseling van mensen, materieel en diensten met bedrijven, organisaties en andere overheden. Kenmerken van de defensieorganisatie van de toekomst. Adaptieve Krijgsmacht is het codewoord. De deuren open, wisselwerking met bedrijven en kennisinstellingen. "Van elkaar leren, van elkaar profiteren, een win-winsituatie", zegt Wijnen, Plaatsvervangend Commandant der Strijdkrachten (PCDS). De op één na hoogste militair van Nederland gelooft in het concept. "We moeten altijd beter willen zijn dan de tegenstander. Daarmee kunnen we onze doelen halen."

De krijgsmacht wil sneller en flexibeler kunnen inspelen op toenemende en onvoorspelbare dreigingen als terreur en de toegenomen assertiviteit van Rusland. "De Amerikanen zeggen altijd dat wij in Europa moeten letten op drie R'en: *Russia, Refugees en Radicalisation*. Er is disruptie in ons veiligheids-terrein. De wijze waarop we ons werk tot nu toe deden, werkt niet meer zo goed. Tegelijk zijn hele bedrijfstakken door technologische ontwikkelingen

Foto: Mediacentrum Defensie

Luitenant-generaal
Martin Wijnen,
Plaatsvervangend
Commandant der
Strijdkrachten, gelooft
in de Adaptieve
Krijgsmacht.

"Als er iemand weet waar
de raampjes zitten om in de
keuken van Defensie te
kijken dan is het de NIDV."

Foto: Georges Hoeberechts

Voorbeelden

Op verschillende manieren werkt het ministerie van Defensie samen met externe partners, die zijn aangesloten bij de NIDV. Enkele voorbeelden uit de Kamerbrief van eind oktober 2017.

- Het CZSK werkt samen met Thales, waarbij gebruik wordt gemaakt van elkaars personeel bij het onderhoud en testen van door Thales geleverde installaties.
- Het CLAS heeft in februari van dit jaar een intentieovereenkomst gesloten met KPN. Inmiddels zijn afspraken gemaakt over de uitwisseling van materieel en kennis, het gebruik van gereedschappen, cybersecurity, gezamenlijke innovatietrajecten en de rol en positie van reservisten binnen KPN.
- Op 1 september heeft de Defensie Materieel Organisatie (DMO) een contract gesloten met Scania. Dit contract omvat niet alleen de levering, maar ook het onderhoud van 2000 vrachtauto's. De leverancier wordt verantwoordelijk voor de inzetbaarheid van de voertuigen, en het onderhoud wordt samen uitgevoerd. Veelal gebeurt dit op defensielocaties met defensiemonteurs.
- Het CLSK en het bedrijf Airborne werken samen op vliegbasis Woensdrecht. Het gaat om onderhoud aan rotorbladen van helikopters, waarbij op piekmomenten personeel van Airborne onderhoudswerkzaamheden voor Defensie uitvoert en reparaties in Woensdrecht kunnen worden uitgevoerd die voorheen bij de fabrikant moesten worden uitgevoerd. Dit levert tijdswinst op en bevordert het herstel van de operationele gereedheid.
- De ministeries van Defensie en Economische Zaken en het bedrijfsleven hebben gezamenlijk het *warehouse* contract voor alle F-35's in Europa binnen gehaald. Hierbij zijn inmiddels al tientallen bedrijven aangesloten. Het *warehouse* zelf is van het CLSK, maar het bedrijfsleven gaat alle logistiek en transport er omheen organiseren, waarbij levering gegarandeerd is. In plaats van zelf het transport te organiseren en over het bijbehorende personeel te beschikken, sluiten Defensie en bedrijven een partnerschap. Dit levert kennis, flexibiliteit en werkgelegenheid in de omgeving op.
- De KMar onderzoekt de mogelijkheden voor samenwerking met een civiele partner in het kader van 'adaptief aan de grens'. Het project richt zich op een flexpool grensbewaking vliegvelden voor de zomerperiode 2018.
- De KMar heeft dit jaar gebruik gemaakt van de inhuur van personeel van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de Defensie Bewakings- en Beveiligingsorganisatie (DBBO). Daarmee is extra capaciteit gegenereerd ten behoeve van de grenspolitietaken op Schiphol, vooral tijdens de zomervakantie.
- Defensie maakt deel uit van het *start-up officers network*. Dit netwerk helpt *start-ups* met informatie en wijst de weg als ondernemers op zoek zijn naar samenwerking met de overheid. Het netwerk is een initiatief van StartupDelta, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) en het Expertisecentrum Aanbesteden (PIANOo). Defensie werkt inmiddels samen met twintig *start-ups*. Defensie onderzoekt of hun producten en diensten interessant zijn voor Defensie en wil ook leren van de innovatieve kracht, de wendbaarheid en het aanpassingsvermogen van *start-ups*.

"Monteurs van truckfabrikant Scania kunnen als reservist op missie ook aan de vrachtwagens sleutelen."

Foto: Scania

DVI

De Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde Industrie (DVI) bestaat uit 650 bedrijven en instellingen. Daarvan zijn ongeveer 350 bedrijven en 25.000 werknemers daadwerkelijk actief bezig met defensie- en veiligheidsopdrachten. De DVI maakt onderdeel uit van vooral civiele ondernemingen en onderzoeksinstituten met in defensie- en veiligheid gespecialiseerde onderdelen met ruim 180.000 arbeidsplaatsen. De omzet bedraagt jaarlijks 4,5 miljard euro. De NIDV vertegenwoordigt DVI op verschillende niveaus.

Financieel is er meer lucht, nu het nieuwe kabinet 1,5 miljard euro extra voor Defensie uittrekt. Toch verwacht Wijnen daar geen wonderen van. "De organisatie is de afgelopen 25 jaar geconfronteerd met krimp. Een euro die je niet uitgeeft hoeft je ook niet te bezuinigen. We moeten in vier jaar tijd weer *capabilities* gaan bouwen."

Kans

Duidelijk is dat met de Adaptieve Krijgsmacht zwaar wordt ingezet op innovatie. "We doen dat samen met het bedrijfsleven. Via bijvoorbeeld ons

ingehaald. Denk aan de filmrolletjes van Kodak, Uber die de taximarkt opschudt en Nokia die ooit de grootste producent van mobiele telefoons was, maar nu marktleider in rubberlaarzen."

Wisselstroom

Adaptieve Krijgsmacht betekent meer reservecapaciteit, flexibeler werkvormen en meer uitwisseling met de maatschappij zodat de organisatie sterker en wendbaarder wordt. Ook kan Defensie snel opschalen als de nood aan de man is. De krijgsmacht hoeft op deze manier niet alles zelf meer continu en in volle omvang op de plank te hebben, maar kan wel beschikken over bepaalde kennis en capaciteit als dat nodig is.

"Naast instroom en uitstroom van militairen kennen we nu ook wisselstroom", zegt generaal Wijnen. "Monteurs van truckfabrikant Scania kunnen als reservist op missie ook aan de vrachtwagens sleutelen. De Boxer is gebouwd in modules die al naar gelang de situatie snel gewisseld kunnen worden. Het geeft meer wendbaarheid en meer mogelijkheden."

Foto: Mediacentrum Defensie

"Wat wij als Defensie op de mat brengen moet goed zijn. Of het nou is in Mali, boven Syrië, bij de orkaan Irma of in de missie Atalanta; overall willen we de beste zijn. In al onze 22 missies."

Luitenant-generaal Wijnen: "Het moet dus anders. Het kan anders. We gaan het doen."

Fieldlab Smart Base in Soesterberg komen we in aanraking met allerlei nieuwe technieken. Zoals water winnen uit droge lucht. En tentdoek dat energie opwekt. We doen niet alleen zaken met defensiebedrijven, maar ook organisaties die daar tegenaan schuren. We zoeken de markt op. Daar zie ik een rol en een kans voor de NIDV om zich te verbreden. Als er iemand weet waar de raampjes zitten om in de keuken van Defensie te kijken dan is het de NIDV."

**"ZEKERHEDEN MOETEN WE
LOSLATEN. REGELS MOETEN SOMS
OVERBOORD"**

Ook met branchevreemde organisaties wil de PCDS zaken doen. "Vluchtelingen zitten in crisisgebieden vaak in dezelfde woestijn als militairen. Zij in een opvangkamp, wij op een basis. We kunnen gebruikmaken van elkaars ervaringen en innovaties. Dat doen we in de *Dutch Coalition for Humanitarian Innovation* met projecten over water en sanitatie."

Robotica is een groeiende markt met veel technologische ontwikkelingen, benadrukt Wijnen. "Daar moeten we vooraan zitten. De NIDV kan daar mooi *broker* in zijn. Mijn *roots* liggen in Twente. Daar worden veel zaken

gedaan aan de keukentafel. Boeren zijn best bereid om drones te gebruiken, als het uiteindelijk maar geld oplevert. Ze moeten er iets aan hebben. Dat is boerenslimheid. Daar kunnen we van leren."

De techniek staat niet stil, beseft Wijnen. "Als je je smartphone twee dagen niet hebt aangeraakt, heb je drie updates. Alles gaat razendsnel. Dat dan de uitrol van een wapensysteem vijftien jaar moet duren, is natuurlijk niet meer van deze tijd. Degene die de slimste wapensystemen weet te bouwen gaat de slag winnen. Wat wij als Defensie op de mat brengen moet goed zijn. Of het nou is in Mali, boven Syrië, bij de orkaan Irma of in de missie Atalanta; overal willen we de beste zijn. In al onze 22 missies."

Bovengrens

Wat is de grootste uitdaging voor de PCDS en de top van de krijgsmacht? Wijnen hoeft niet lang na te denken: "De *mindset* staat voorop. Open staan voor ontwikkelingen van buitenaf. De secretaris-generaal van Defensie en de Commandant der Strijdkrachten voorop. Van hoog tot laag. Je kunt nooit adaptief genoeg zijn. Ik zie dan ook geen bovengrens waar we kunnen stoppen. Waarbij overigens succes niet is gegarandeerd. Een veelbelovend initiatief kan in de uitvoering niet werken. Zekerheden moeten we loslaten. Regels moeten soms overboord. Heel veel regels hebben we overigens zelf verzonnen. Iedere regel die je afschaft geeft mensen meer ruimte om te handelen. Het moet dus anders. Het kan anders. We gaan het doen." ■

Ahoy Rotterdam - 30 november 2017

Politie van overmorgen: Wendbaar en digitaal

De politie van overmorgen; hoe ziet die eruit? Brengen de agenten hun tijd nog op straat door? Of zitten ze al lang de hele dag voor de computer om digitaal op boeven te jagen? Gaat de politie er pas op uit als een misdrijf daadwerkelijk gepleegd wordt? Of weten ze al lang van te voren wanneer er iets aan zit te komen?

De politie van overmorgen is wendbaar en digitaal.

Foto: Politievakblad Blauw, Harro Meijnen

Tekst: Anne Brockherde

Diverse ontwikkelingen in de samenleving zorgen voor vraagstukken die invloed hebben op het werk van de politie in de toekomst. En als gevolg ook op de Nederlandse industrie die producten en diensten aan ze wil leveren.

De politie van overmorgen anticipeert op de nieuwe vraagstukken en doet een voorspelling van de situatie in 2025. Ondanks het redelijk dichtbij lijkt - het zijn immers maar 8 jaar - weet iedereen dat de ontwikkelingen snel gaan; ze gaan zelfs exponentieel.

Acht jaar geleden werd de Bitcoin ingevoerd, werd Obama geïnaugureerd als president van de Verenigde Staten en waren we er net aan gewend dat we ons in een economische crisis bevonden. Het lijkt toch allemaal wel wat langer geleden dan 8 jaar. Inmiddels wensten we dat we toendertijd een paar euro's hadden geïnvesteerd in de Bitcoin, kijken we al weer verbaasd naar de uitingen van de volgende

Welke studies zijn gebruikt voor de inzichten?

- The Hague Center for Strategic Studies
- Clingendael
- Het Nationaal Dreigingsbeeld
- Ministerie van Veiligheid en Justitie
- TNO: Tech Scans

Amerikaanse president en gaat het beter dan ooit met de Nederlandse economie.

Kansen

Wie weet wat ons de komende 8 jaar te wachten staat? Nieuwe ontwikkelingen leiden tot nieuwe kansen, maar ook tot nieuwe dreigingen. Daarop wil en moet de politie anticiperen. "De politie van over-

Voor bedrijven is cybercriminaliteit een kostenpost van circa 10 miljard euro per jaar.

Foto: Politie

morgen”, ook genoemd *the next generation*, is een denktank die de snelle ontwikkelingen in de gaten houdt zodat de politie er op tijd op in kan spelen. Ondanks het afronden van de reorganisatie is er veel waardering voor het politiewerk. Maar om dat zo te houden moet de volgende stap gezet worden.

Met interne gesprekken maar ook met externe partijen, zoals Google en ING zijn vijf inzichten vastgesteld. Handelen op basis van het *mission statement* van de politie lijkt een doel waar de inzichten aan te toetsen zijn. Het mission statement luidt als volgt: “Waakzaam en dienstbaar aan de waarden van de rechtsstaat.”

De onderwerpen met concrete voorbeelden en eventuele uitdagingen:

1. Monopoliepositie opgeven

Dat wordt vooral bewerkstelligd door samenwerking met andere organisaties, maar ook met burgers. Het hoeft niet meer alleen en het kan ook niet meer alleen. Een concreet voorbeeld: de Top600 is een

programma waar ruim dertig organisaties zich aan hebben verbonden. Zij werken nauw samen om de 600 veelplegers en hun directe omgeving van het criminele pad af te halen en te houden. Sinds een aantal jaar is daarnaast de Top400 aanpak ontwikkeld, een aanpak gericht op een groep van potentiële doorgroeiers naar de Top600.

2. Strafrecht niet langer op 1

Strafrecht is maar één middel van criminaliteitsbeheersing. Strafrecht wordt nu als uiterste middel, als ultimum remedium gebruikt, terwijl het alleen gebruikt zou moeten worden als optimum remedium, dat wil zeggen als het niet anders kan. Een concreet voorbeeld: een vrouw belt herhaaldelijk de politie vanwege ruzie met haar buurman. De zorgbehoefte van het slachtoffer is dat de overlast stopt. Buurtbemiddeling helpt dan meer dan een aangifte (strafrecht).

3. Wendbaar worden

Snelle veranderingen eisen flexibiliteit. Wendbaarheid wordt dan ook door iedereen binnen de politie

De politie kan snel schakelen met collega's in het buitenland.

De politie van overmorgen...

- is een informatieorganisatie
- opereert online
- weet samen met partners en bedrijfsleven ook op het web de criminelen te vinden
- heeft niet langer het veiligheidsmonopolie
- zet strafrecht niet in als ultimum remedium maar als optimum remedium
- stelt de behoefte van het slachtoffer centraal
- werkt veel met ketenpartners samen
- heeft inzicht in de financiële gevolgen van de keuzes die men maakt
- is financieel transparant
- kan schuiven met mensen en middelen
- is op de hoogte van wereldpolitiek
- kan snel schakelen met collega's in het buitenland
- is multicultureel
- werkt flexibel
- stimuleert snelle in- en uitstroom
- gaat uit van talent in plaats van functie
- is multi inzetbaar
- werkt over de grenzen van de eigen eenheid heen
- is er in de wereld, in de wijk en op het web.

Hoofdinspecteur van politie Rob Kouwenhoven is adviseur Kennis en Innovatie.

Foto: Politie

van overmorgen als belangrijkste uitdaging gezien. De wendbaarheid kan door flexibiliteit op het interne Human Resource (HR) gebied ontstaan of door middelen en mensen van buiten de organisatie in te zetten voor een case. Innovatieve Nederlandse bedrijven kunnen hier van groot belang zijn. Concrete voorbeelden zijn intern: collega's kunnen tijdelijk uitgeleend worden over de grenzen van de eenheid heen. Of extern: experts van buitenaf, bijvoorbeeld *whizzkids* van een universiteit of professionals van innovatieve bedrijven, kunnen voor een nieuwe cybercrime direct aan de slag - zonder wekenlange screening en politieopleiding.

4. Ander personeelsbeleid

De politie moet van diversiteit naar variëteit. Diversiteit moet geen doel op zich worden, maar een middel blijven. De uitstroom bij de politie is extreem klein, zo'n 2 procent per jaar. Zo is het moeilijk om teams te vernieuwen en te veranderen. Daarnaast is de jonge generatie flexibel en stroomt sneller door. Tijdelijke contracten, wellicht op projectbasis zijn nodig. De organisatie moet zicht op specialismen en talenten van hun werknemers richten.

5. Investeer in ICT en innovatie

In cyber wordt flink geïnvesteerd: 26 miljoen euro in 2018. Voor bedrijven is cybercriminaliteit een kostenpost van circa 10 miljard euro per jaar. Investeren is daarom broodnodig. De dienstverlening van de politie is al steeds meer digitaal. Zo wordt er gewerkt aan intelligente aangifte via een chatbot.

van cybersecurity dan de politie zelf om zo de adaptiviteit te vergroten. Men zou het wiel niet opnieuw moeten uitvinden maar juist moeten profiteren van alle expertise die nu al beschikbaar is. Een goede samenwerking tussen het bedrijfsleven, kennisinstututen, defensie en de politie is dus van groot belang in het Gouden Ecosysteem.

Foto: Politie

De politie moet van diversiteit naar variëteit.

Maar nog heeft de politie te weinig kennis in huis om criminelen online op te sporen. Burgers en bedrijven met problemen worden nu voornamelijk doorverwezen naar andere instanties. Om de expertise in huis te halen moeten minder rechercheurs en meer analisten in rechteamten zitten en de toegangstesten binnen de organisatie aangepast worden. IT-professionals voldoen namelijk vaak niet aan de kwaliteiten die gevraagd worden tijdens de sollicitatieprocedures bij de politie, maar hebben heel andere kwaliteiten.

Experts hopen erop dat de politie vooral gaat samenwerken met private partijen en kennisinstututen die al een heel stuk verder zijn op het gebied

Acties

De uitdaging is om de inzichten tot 2025 om te zetten in concrete acties en handelingsperspectieven. De inzichten kunnen geen dromen blijven van een jonge generatie die binnen een traditionele organisatie wil doorpakken. Om dat te bewerkstelligen moet er veel gebeuren, dat weet de politie zelf ook.

Daarvoor moet de politie open staan – voor interne veranderingen, voor samenwerkingen met externe partijen en voor nieuwe mensen en werkwijzen. De innovatiekracht van het bedrijfsleven kan daarbij helpen. ■

Megagrote vliegers die op honderden meters hoogte energie genereren. Dat is het baanbrekende idee achter de Delftse startup Kitepower. Uitvinder en oprichter Johannes Peschel: “Eind 2018 is het eerste commerciële model klaar en hopen we zes kites verkocht te hebben.”

Windenergie met vliegers

Kitepower heeft de laatste jaren de wind mee. In 2015 kregen ze een miljoenensubsidie van de Europese Commissie en vorig jaar wonnen ze de Defensie Innovatie Competitie (DIC) van het ministerie van Defensie – dit initiatief wordt gesponsord door V.O. Patents & Trademarks.

Expertise

Berlijner Johannes Peschel is gek op vliegers en kitesurfen en zag al jaren geleden de kansen van windenergie met vlieger. “Ik kwam erachter dat bij de TU Delft er veel expertise was op dit gebied, onder meer dankzij een onderzoeksgroep van Wubbo Ockels.” Hij verhuisde naar Delft en dook vol in het project. Samen met zijn professor richtte hij vervolgens de startup Kitepower op, dat vanaf de campus in TU Delft onderneemt.

Hoe werkt het? Windmolens zijn duur om te bouwen en duur in onderhoud. Peschel: “De potentie van onze aanpak is echt een *no brainer* voor mij. Je hebt voor onze vliegers maar de helft van de materiaal-kosten nodig en maar tien procent van onderhoudskosten, terwijl de energieopbrengst hoger is.” Het werkt als volgt: een robot laat een grote vlieger op aan een kabel. De vlieger drijft een dynamo aan op de grond aan totdat de kabel helemaal uitgerold is. Op dit punt stuurt de robot de vlieger uit de wind en

wordt de dynamo een motor die de vlieger weer binnenhaalt. De techniek maakt het mogelijk de sterke winden tot honderden meters meter te benutten.

Diesel

Een van de gedroomde klanten is het ministerie van Defensie. Peschel legt uit: “Defensie is op afgelegen locaties afhankelijk van diesel als energiebron. Dat kost veel geld en ze willen toe naar meer duurzame energie. Dan is Kitepower een interessante en eenvoudige alternatief. Maar er zijn natuurlijk veel meer toepassingen te bedenken. Steeds meer afgelegen dorpen in China worden geëlektrificeerd, daarvoor kan dit natuurlijk ook ideaal zijn. Of voor festivals of veel ernstiger, in rampgebieden. Overal waar ze nu diesel gebruiken.”

Samen met V.O. Patents & Trademarks regelt Peschel alle patentzaken. “We hebben veel geïnvesteerd en willen straks graag ook onze vinding op de markt brengen en daar dus van profiteren. Overigens delen we ook veel van onze onderzoeksresultaten. Deze technologie staat nog in de kinderschoenen en de marktpotentie is groot. Juist door dit soort zaken te delen en samen te werken komt deze technologie verder.” ■

www.kitepower.nl

Megagrote vliegers die op honderden meters hoogte energie genereren.

Foto: KitePower

Oud-minister van Defensie voorzitter NIDV

Hans Hillen wil bescheiden optreden

Foto's: Marijn Beekman

Sinds 1 oktober is oud-politicus Hans Hillen bestuursvoorzitter van de NIDV. "Mijn hart klopt uiteindelijk voor Defensie."

Tekst: Riekelt Pasterkamp

Het zal altijd wel aan Hillen blijven kleven: hij was de man die in 2010 in het kabinet Rutte-I de opdracht kreeg om 1 miljard euro te bezuinigen op de krijgsmacht. Nu zegt hij er dit over: "Er was financiële paniek. Enerzijds was er de kredietcrisis en kort daarop

niemand. Er is geen lobby die protesteert. Defensie was een absolute sluitpost geworden. Maar neem van mij aan: als je van een auto de lak belangrijker vindt dan de motor, dan glimt hij wel, maar rijdt hij niet meer."

Gevolg van de bezuinigingen was ook dat innovatie tot stilstand kwam. "Iedere dag lopen we achterstand op als het gaat om drones en cyber. Een nieuw fregat kopen is natuurlijk mooi, maar het gaat er om wat er in het fregat zit. Als we de krijgsmacht willen klaarmaken voor innovatie dan moet de rest van de organisatie op orde zijn. Voor de Nederlandse industrie is dat hoogst interessant. Grote en kleine bedrijven kunnen met hun innovatiekracht naar de krijgsmacht toe."

MKB

Het midden- en kleinbedrijf (MKB) is volgens Hillen de ruggengraat van de Nederlandse samenleving. "Daar gebeurt het. Als NIDV-voorzitter wil ik op bezoek gaan bij MKB-bedrijven en als een soort liaison-officier verbinding leggen tussen het bedrijfsleven en Defensie. De organisatie kent mij en ik ken hen. Ik maak mezelf wijs dat er waardering is voor wat ik, binnen de marges, heb gedaan. Mijn hart klopt uiteindelijk voor Defensie."

Het is de taak van de overheid om de samenleving meer vertrouwen te geven, aldus Hillen. "Leg veel meer verantwoordelijkheid bij individuen en bedrijven. Nu wil de overheid alles regelen en rent overal achteraan. Van al dat toezicht en die doorgeslagen regelgeving wordt niemand beter. Een samenleving beweegt niet als iedereen maar naar Den Haag blijft kijken. De overheid moet een samenleving durven vertrouwen. Datzelfde geldt voor bedrijven.

*Oud-politicus
Hans Hillen is per
1 oktober 2017
voorzitter van de
NIDV.*

de Griekse crisis. Dat kostte miljarden. Anderzijds waren sommige begrotingen niet te stuiten, zoals Volksgezondheid. Het geld werd gehaald bij de investeringsdepartementen, Defensie en Verkeer, en met lastenverhogingen. Mijn, overigens voortreffelijke, collega van Volksgezondheid mocht in vier jaar tijd evenveel méér uitgeven als mijn totale begroting. Na één jaar had ze al een overschrijding daarvan die even groot was als de totale ombuiging op Defensie. Ik moest 10.000 man ontslaan; ik moest Defensie lamleggen. Terwijl het geld er bij Volksgezondheid met containers tegelijk uitging. We moesten tegen de heuvel opwerken."

Hillen laat er zeven jaar na dato een beschouwing op volgen. "De uitgaven voor zorg en sociale zekerheid verdringen de kerntaken van de overheid. Het verkeer staat stil en met de veiligheid nemen we het niet zo nauw. Niet de structuur, maar het welzijn van Nederland wordt verbeterd. We leven van de ene dag in de andere. En als zich dan een plotselinge crisis voordoet zijn Verkeer en Defensie de sjaak. Daar valt makkelijk en zonder morren in te snijden."

Tientje

"Een extra tientje bij het eigen risico en het land is in rep en roer. Minder geld voor Defensie en je hoort

NIDV-voorzitter Hillen
(rechts) met de directeur van
de NIDV, Ron Nulkes.

Invloedrijk

Drs. J. S. J. (Hans) Hillen is CDA'er op de rechterflank en 'spindoctor' avant la lettre. In juni 1947 geboren als zoon van een katholieke officier van de infanterie en opgegroeid in het Gooi. Was leraar in Hilversum en Bussum en daarna politiek verslaggever van het NOS Journaal. Speelde als voorlichter een belangrijke rol bij het uitdragen van pijnlijke maatregelen door minister Ruting. Was van 1990 tot 2002 een invloedrijk Tweede Kamerlid van het CDA en onder meer fractiesecretaris. Na vier jaar voorzitterschap van het College van Zorgverzekeringen werd Hillen Eerste Kamerlid (2007-2010) en van 14 oktober 2010 tot 5 november 2012 was hij minister van Defensie in het kabinet Rutte-I. Moest toen noodgedwongen flinke bezuinigingen accepteren en verdedigen. Als politicus schuwde hij niet door het doen van ferme uitspraken voor de nodige reuring te zorgen.

Defensie en de politie kunnen heel goed creatieve contracten sluiten met het bedrijfsleven waarbij ze niet vast zitten aan allerlei voorwaarden. Daar moet veel meer ruimte voor komen."

Hillen komt met een voorbeeld. "De Gasunie heeft, samen met Shell en Esso, de exploitatie van de gasvelden in handen. Een voortreffelijke samenwerking tussen privaat en publiek. Ze hebben daarvoor heel Nederland kunnen onderpijpen zonder voortdurend naar de Tweede Kamer te hoeven. Bij de aanleg van een nieuwe weg zijn er 700 Kamerdebatten en tal van inspraakrondes nodig. Als we dat bij het gas hadden gedaan, stookten we nu nog op houtskool."

"Alles zit bij ons vast in stroperige processen. Terwijl je moet kijken naar wat er economisch nodig is en daar naar handelen. Niet dat ik voor de Chinese aanpak pleit waarbij je 's avonds thuis komt en je huis er niet meer staat omdat er een nieuwe weg moet komen, maar een beetje meer vaart is niet verkeerd. Wij doen in Nederland altijd alles volgens de regeltjes, ook de Europese. Dat is problematisch. De Fransen bijvoorbeeld lappen de Europese regels

soms aan hun laars. We kunnen best toe met minder regels. Als de kernvraag maar is: ben je integer?"

China

Als het over Europa gaat, wil Hillen nog wel wat kwijt. "Europa moet met één mond spreken, anders wordt het nooit wat. China wordt de norm voor industriële productie, ook militair gezien. Er rolt daar iedere maand een nieuw korvet van de werf. Daar kunnen wij niet tegenop."

"Op de Conferentie van Jalta in januari 1945 kwamen de drie wereldleiders van toen bij elkaar: Roosevelt van de Verenigde Staten, Churchill van het Verenigd Koninkrijk en Stalin van de Sowjet-Unie. In het Jalta van 2017 schuiven Trump, Poetin en de Chinese leider Xi Jinping aan. Europa mag niets eens koffie komen brengen."

Wat hoopt Hillen met het voorzitterschap van de NIDV te bereiken? "Voor mezelf stel ik geen targets. Ik hoop op een open en spirituele samenwerking tussen defensie, politie en andere diensten, onderzoeksinstituten en het bedrijfsleven. Zodat er lichtjes in de ogen komen. Mijn optreden zal bescheiden zijn. Niet de eerste viool willen spelen, maar achteraan in het orkest. Als het orkest maar wel speelt, want de krijgsmacht is mij lief. Als we zo met elkaar de komende jaren wat opschieten kan ik een beetje revanche nemen op de bezuiniging van toen." ■

Aanpassingsvermogen thema NIDV Symposium

“Aanpassingsvermogen van publieke veiligheid” is het thema van het NIDV Symposium 2017 op 30 november in Ahoy Rotterdam.

Tekst: Riekelt Pasterkamp

Ahoy in Rotterdam vol met militairen, politici en topmensen van bedrijven uit de defensie- en veiligheidssector; dat gebeurt eigenlijk maar één keer per jaar tijdens het Symposium van de stichting Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid (NIDV). De NIDV behartigt de belangen van haar ruim 160 deelnemers. Zij is opgericht door de ministeries van Defensie, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en enkele defensiebedrijven. In het vorige decennium is de doelgroep verbreed naar bedrijven die in de (civiele) veiligheidsector werkzaam zijn.

Op donderdag 30 november 2017 staat voor de 29e keer het complete veiligheidsdomein op de mat. De Tentoonstelling telt ruim 130 bedrijven die zijn verdeeld over drie hallen. Hoofdsponsor is dit jaar GKN Aerospace.

's Middags zijn er vier interessante parallelsessies van:

- 1) Winnaar van de Defensie Innovation Game (DIG)
- 2) Mark Bokdam van de Veiligheidsregio Twente over drones
- 3) Ron Boelsma van de politie over cyber en AI
- 4) Paul Willemse over project vervanging Mijnenbestrijdingsvaartuigen.

App

Om de dienstverlening aan bezoekers en standhouders en de symposiumbeleving te optimaliseren biedt de NIDV dit jaar de vernieuwde NIDV Symposium App aan. Na te zijn geïnstalleerd op smartphone of tablet geeft de Symposium App toegang tot alle relevante informatie over het NIDV symposium en de tentoonstelling. Na aanmelding voor het Symposium ontvangen deelnemers een uitnodiging voor het gebruik van de App. ■

Tijdens het Symposium in de ochtend maken de volgende sprekers hun opwachting:

Hans Bütcher,
CEO van Fokker en
toekomstig CEO van
GKN Aerospace

Pierre Delsaux, plaats-
vervangend directeur
generaal voor Interne
Markt, Ondernemerschap,
en Midden- en Kleinbedrijf
van de Europese
Commissie

Gerrit den Uyl,
directeur van het
Politiedienstencentrum

Moderator van
het symposium is
Angelien Eijssink,
oud-Tweede Kamerlid
voor de PvdA.

Financieel weer op de kaart

Op 26 oktober is het nieuwe **kabinet** aangetreden. Ik ben verheugd dat met het Regeerakkoord na decennialange bezuinigingen de krijgsmacht en de politie ook financieel weer op de kaart worden gezet. De structurele budgetverhogingen voor de krijgsmacht, politie en op het gebied van cyber lijken veel geld, maar zijn dan ook hard nodig waarbij de vraag is of het genoeg is. Wij wensen de bewindspersonen veel succes met de uitdagingen die voor hen liggen. Dat op het ministerie van Defensie weer twee bewindspersonen politiek verantwoordelijk zijn, zal de aandacht voor het Gouden Ecosysteem en de grote projecten ten goede komen! Wij zien uit naar de samenwerking met de bewindsliden.

Ook ziet het NIDV-bureau uit naar de contacten met de leden van de **Staten-Generaal**; begin oktober heb ik de leden van de Vaste Kamercommissie voor Defensie mogen brieven over de Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde Industrie, hetgeen op prijs werd gesteld.

Woorden van dank wil ik namens u allen en op deze plaats richten aan **Karla Peijs**. Bijna vier jaar voorzitter van de NIDV was zeker geen gemakkelijke opgave in een periode van achterblijvende defensieopdrachten. In een ontspannen sfeer is tijdens een besloten diner afscheid genomen, waarbij enkele vertegenwoordigers van de Gouden Driehoek oftewel het Gouden Ecosysteem hun visie gaven op de samenwerking; vriendelijke afscheidswoorden vielen Karla ten deel.

Het NIDV-team ziet uit naar de samenwerking met onze nieuwe voorzitter **Hans Hillen**, die de ministeries, in het bijzonder de defensieorganisatie goed kent. Hans staat er voor de intensiveringen van de krijgsmacht en politie waar mogelijk ten goede te laten komen van de Nederlandse industrie. Elders in dit magazine kunt u een interview met Hans lezen. Ook op deze plaats wil ik Jeanine Hennis-Plasschaert en generaal Tom Middendorp bedanken voor hun inzet ten behoeve van de Nederlandse Gouden Driehoek.

De 29e NIDV-tentoonstelling en **symposium** staat in de steigers; actuele ontwikkelingen kunt u lezen op de NIDV-website of volgen via de NIDV Symposium App. Ik hoop dat veel vertegenwoordigers van onze klanten oftewel de overheidsdiensten op 30 november in Ahoy aanwezig zijn. Het hoeft geen betoog dat tijdens het symposium geen ruimte is om te discussiëren met overheidsfunctionarissen die werken aan lopende aanbestedingen. Dan zijn de deuren namelijk dicht. Maar vanzelfsprekend zijn de niet-direct betrokkenen wel aanspreekbaar en kan van gedachten worden gewisseld over toekomstige projecten.

Vanaf januari gaat de Nederlandse Vereniging voor Inkoopmanagement (NEVI) een **masterclass** 'Europees aanbesteden voor sales managers' verzorgen. Een groot aantal niet-inkopers bij Defensie heeft de hoofdlijnen van deze cursus gevolgd; het heeft hen geholpen de do's en don'ts inzake aanbestedingsprocedures te begrijpen. Ik roep de sales managers bij de NIDV-bedrijven op om deze masterclass te volgen. In de NIDV-nieuwsbrief van november treft u daarover informatie aan.

De NIDV doet mee met de Week van de **Integriteit**, die begin december wordt gehouden. Er wordt een drietal masterclasses Ethiek gehouden op verschillende locaties. Ook hierover leest u meer in de NIDV-nieuwsbrief.

Het NIDV-bureau wil dat de in het Regeerakkoord aangekondigde extra financiële middelen voor onderzoek en innovatie ook ten goede komen aan de Defensie- en Veiligheidsgerelateerde Industrie, waarbij veel aandacht wordt geschonken aan het **MKB**. Overleg daarover is al in gang gezet.

En niet in de laatste plaats breng ik de Europese ontwikkelingen onder uw aandacht. Er wordt serieus werkt gemaakt van versterking van de defensiecapaciteiten in **Europa**. Zoals ik al eerder heb geuit is mijns inziens richtlijn 81 te vroeg in werking getreden; een markt proberen te sturen met louter juridische maatregelen werkt niet of nauwelijks. Daarom is de weg die de EC nu inslaat verstandig: grensoverschrijdende ontwikkelingsprogramma's met de bedoeling de Europese defensiemarkt te versterken. Ook samenwerkingsprogramma's tussen verschillende lidstaten zoals het internationale tankervliegtuigproject dragen hieraan bij. Overigens wordt na de gehouden evaluatie Richtlijn 81 niet aangepast; wel zullen enkele uitvoeringsdocumenten worden opgesteld. De Europese Commissie stelt financiële middelen beschikbaar voor genoemde ontwikkelingsprogramma's. Versterkt door de in het Regeerakkoord aangekondigde financiële middelen liggen er kansen voor de NIDV-achterban. Ik raad een ieder aan deze ontwikkelingen goed te volgen. Regelmatig zullen er calls van de EC langskomen waarop u met andere bedrijven kunt inschrijven waarvan er tenminste één uit een ander land komt. John Jansen van de NIDV is voor de Europese ontwikkelingen aanspreekpunt.

Graag gaat het NIDV-bureau voor u verder aan de slag bij de verschillende ministeries. Tot op het NIDV-Symposium op 30 november in Rotterdam Ahoy.

Missie

De stichting NIDV bevordert de duurzame positionering van de Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde Industrie (NL-DVI) bij nationale/internationale (overheids)opdrachten en bij (inter-)nationale leveranciersketens. De NL-DVI staat voor de hoogste kwaliteit en doelmatigheid van materieel, diensten en toepassingsgerichte kennis. De NIDV is de strategische partner van de overheid op het gebied van defensie en veiligheid en spil in de samenwerking in de gouden driehoek van overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. ■

Cursus Integriteit

In het kader van de "Week van de integriteit" (1 tot 9 december 2017) organiseert de NIDV een **business ethics course**.

Business compliance, integriteit en ethiek spelen in toenemende mate een

Foto: Frank van Biemen

rol bij het zakendoen. De NIDV is zich daarvan bewust en biedt een cursus **business ethics** aan voor haar leden. Er zijn geen kosten aan verbonden. De cursus wordt verzorgd door Tom Nolan van het Amerikaanse bedrijf Corvitex. Nolan brengt de deelnemende NIDV-leden op de hoogte van de laatste stand van zaken omtrent **business ethics** en zal aanknopingspunten bieden voor praktische toepassing. Naast de lezing is er een interactief deel dat wordt verzorgd door Thales.

De cursus is op drie locaties in het land, met een identiek programma: Den Haag (4 december), Enschede (6 december) en Den Haag (7 december).

Info en aanmelding via www.nidv.eu

Stichting Nederlandse Industrie
voor Defensie en Veiligheid (NIDV)
Prinsessegracht 19
2514 AP Den Haag
T: (070) 364 48 07
F: (070) 365 69 33
E: info@nidv.eu
www.nidv.eu

Het nieuwsmagazine verschijnt enkele malen per jaar

Eindredactie Riekelt Pasterkamp

Abonnementen Deelnemers en medewerkers bij de overheid ontvangen dit blad gratis

Advertentieverkoop Stichting NIDV, Mevrouw S. Sahadew Lall

Telefoon (070) 364 48 07

Vormgeving en druk Veenman+

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave, mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de uitgever.

NIDV Kernteam

Mr. R. C. Nulkes, Directeur – **P. Huis in 't Veld**, Manager

Business Development Luchtmacht, secretaris NIFARP –

Mr. R.H. van Dort, Voorzitter C2TP-platform, Manager Business

Development ICT, Marechaussee – **Ir. M.G. Lutje Schipholt**,

Manager Business Development Marine – **S. Schaafsma**,

Manager Business Development Landmacht – **Mevr. S. Sahadew**

Lall, Manager – **Mevr. L.G.D. Mayer**, Secretaresse –

Mevr. N.M. Rosbergen, secretaresse – **A. Brockherde**, adviseur

politiek, communicatie & projecten

NIDV Supportteam

KTZ b.d. Marcel Hendriks Vettehen, Adviseur Marine en

Energie – **Kol b.d. J. Zijlstra**, Adviseur Luchtmacht –

J. Jansen, Senior Advisor EU Affairs – **Drs. G. de Wilde**,

adviseur NAVO.

Algemeen Bestuur Stichting NIDV

Drs. J.S.J. Hillen, voorzitter – **J.H.N. van Ameijden**, Damen

Schelde Naval Shipbuilding – **Ir. G.J. Edelman**, Thales Nederland

– **Ir. H. Büthker**, Fokker Aerostructures – **drs. J.G.P. Taams**,

Atos – **VADM b.d. W. Nagtegaal**, TNO – **D. Mackintosh**,

Bayards Aluminium Constructies – **M.R. Brinkman**, Airborne

Composites – **R. van Baaren**, ADSE – **C. Haarmeyer**, Re-lion –

S. Miegies, CityGis

The Lockheed Martin F-35 Lightning II is the world's most advanced fifth generation fighter. Nineteen GKN sites across six countries design, manufacture and deliver content for the F-35 programme.

THE WORLD'S LEADING TIER 1 AEROSPACE SUPPLIER

GKN Aerospace acquired Fokker in 2015. Fokker's outstanding people and technologies are now fully integrated into GKN Aerospace. The result is a stronger GKN Aerospace business with enhanced market leadership positions, increased exposure to key growth platforms, a more comprehensive global manufacturing footprint and stronger technological offerings.

GKN TECHNOLOGY:
MAKING THINGS FLY

www.gkn.com/aerospace